

Regensen i Ribe

Af Søren Mulvad

På hvert sit hjørne af Sønderportsgade og Puggårdsgade i Ribe ligger bindingsværkshuse. Det vestre er rigtig gammelt, og kunne nok fortjene sin egen rune; men det østre, opført 1803¹ har nu også en historie at fortælle.

Det er sandsynligvis glemt nu, at bygningen i tidligere tider kaldtes *Regensen*. Og ikke uden grund. Latinskolens elever kom fra et stort opland, og kun de færreste kunne bo i deres hjem, mens de gik på skolen. Mange drenge måtte forlade moders kødgryder allerede som 11-årige og finde nye hjem i studietiden i Den gamle Stad. Rundt omkring i byen fandtes hjem, som mod betaling tog elever i kost og logis, og mange sådanne hjem blev næsten virkelige hjem for de unge drenge. *Regensen* var et af dem.

Som en erindringskriver fortæller: » ... hvert Pensionat havde sit Ry og Renommé og blev bedømt som Aktier på Børsen.«² Skal man bedømme efter beboernes taknemmelighed mod deres plejemødre, kan man læse den ene af nu kun to bevarede inskriptioner på gravsten, sat over pensionsværtinder, der med moderlig omhu bekymrede sig om de dem betroede drenge. To gravsten er »rejt af taknemmelige plejebørn.«

Den Ribe-fødte Christian Giørtz Midelboe, senere marineminister, skrev i sine

Kathrine Holm Lybeckers gravsten i lapidariet på Ribe Kirkegård. Ved opmålingen er der fejlagtigt skrevet 1801 i stedet for 1861. Foto: Forfatteren.

erindringer om en oplevelse i *Regensen*. Han var kammerat og jævnaldrende med den så kendte dansk-amerikaner Jakob A. Riis:

»Jacob var et livligt Gemyt med et levende initiativ med Hensyn til vore Drengeforetagender. Han havde megen Interesse for

Skydning med Kanoner og havde konstrueret en sådan ved at få Løbet at en gammel Messingpistol anbragt på en Fyrretræsklods. Ved at skruer Pistolen ud var der frembragt et Fængsul, og Kanonen tændtes ved en Tændstik, en glødende Pind eller Lunte.

En Dag var det nær gået galt. I Gården til et lille gammelt Hus, der imellem Disciplene kaldtes Regensen, fordi en Dame dér havde Skoledisciple i Pension, skulle Jacob og jeg vise en af Pensionærerne Kanonen i Brug. Medens jeg var beskæftiget med at fylde Krudt i Kanonen og stod med den åbne Krudtkardus i Hånden, kom Pensionæren inde fra Køkkenet med en Tørveglød i en Ildklemme. Gløden skulle bruges som Lunte, men den kom for tidligt. Et Vindpust blæste en Gnist hen i Krudtbeholdningen, der futede af op i Ansigtet på mig. Stor Bestyrtelse blandt Artilleristerne og Skrig og Skrål fra Regensens Køkken. Jeg havde i min Forskrækkelse hevet Kanonen i Hovedet på Pensionæren og for Resten fået Forhåret og Øjenbrynene svedet af. I Ansigt var jeg forbrændt, og den samme Farve havde mine grå Klæder på Forsiden. Fader sagde ikke et Ord, gav mig kun et bebrejdende Blik og lod mig slide de brunbrændte Klæder op.«³

Ovennævnte episode er formodentlig kun én af mange drengestreger, som har udspillet sig i dette hus.

Huset blev først indrettet som bolig for elever, – Regens – af Kathrine Holm Lybecker i sidste halvdel af 1840-erne. Hun kan findes i folketællingerne med et skiftende antal logerende. Til en begyndelse kun få, men efterhånden op mod en halv snes. Formodentlig er hendes aktier steget efterhånden, som det er rygtedes, at det var et

godt sted at være. Frøken Lybecker har sandsynligvis tillige lejet den ene af husets lejligheder ud og ladet drengene bo på værelser i det rummelige hus. I maj 1852 tog hun sin niece Regine Christensen som medhjælp.⁴

Frøken Lybecker drev pensionatet til sin død i 1861, og hendes drenge skillingede sammen til et gravmæle, som er bevaret i Ribe Kirkegårds lapidarium. Huset testamenterede hun til sin niece, som overtog det den 7. november 1861. Niesen var Regine Christensen, i hvis nekrolog oplyses:

»Frøken Regine Christensen var født den 13. maj 1834 i Ravnsborg i Guldager Sogn, hvorfra hendes far som kaptajn havde gået i koffardifart i 22 år. En bror til hende var ligeledes koffardikaptajn med hjemsted i Hobro, hvor han havde erhvervet sig et andet navn. På spindesiden nedstammede afdøde fra den gamle, ansete slægt Lybecker, hvis stamfar, afdødes oldefar Johan Ludvig Lybecker blev amtmand i Hjørring Amt i 1793. En søn af ham, Georg Lybecker, frøken Christensens bedstefar, var toldinspektør i Hjerting og overkrigskommisær ved kystmilitzen. Familien Lybecker formodes at stamme fra Holland.«⁵

Det hedder sig – og så passer det nok – at Regine Christensen, da hun kom til Ribe, bar på en sorg over en afdød forlovet. Hendes kærlige hjerte har imidlertid fået afløb for sine følelser ved at være moder for sine drenge, disciplene i latinskolen. Gennem mere end 50 år drev hun sit pensionat, vaskede, reparerede tøj, lavede mad, trøstede drengene, når de var bedrøvede og lo med dem, når de var glade. Som der stod i nekrologen over hende i Ribe Stifts-Tidende: »Hun herskede som enevoldskon-

Huset på hjørnet af Sønderportsgade og Puggårdsgade. Foto: Forfatteren.

ge indenfor den gamle gård, men var tillige som en mor for sine unge pensionærer og delte deres glæder og sorger. En broget flok af videnskabsmænd og kunstnere, litterater og præster, pædagoger, jurister og kontorfolk har gennem den lange række af år kantet sig gennem den snævre dør mod Sønderportsgade, slidt trapperne og spist ved det veldækkede, solide bord i det gamle hus, og den alderstegne værtinde mindedes dem stedse, alle med hengivenhed og kærlighed, ligesom hun fulgte dem på deres færd gennem livet.«

Frøken Christensen var en velkendt skikkelse i Den gamle Stad. Hun førte stor husholdning. Pensionærerne, hun selv og en medhjælp gav en husstand på et dusin. Hun eller hushjælpen har været et dagligt syn i gaderne med tunge indkøbekurve på armene. I stalden stod en ko, hvortil der var fri græsning på fælleden udenfor Sønderport. Mælk var man altså selvforsynende med. Hun arbejdede trofast, men måtte sluttelig bøje sig for alderen og sygdom. Hun døde i april 1913, 79 år gammel og træt.

I nekrologen svang den lokale redaktør sig op på poesiens blomstrede gyngehest og skrev blandt andet:

»I det bratte sving, som dannes af den bugtede, krogede Sønderportsgade, og den næsten lige så uregelmæssige Puggårdsgade, ligger en gammel hjørneejendom. Med sine skæve vinduer og sine buede mure er den ikke særlig anselig, men den har sit historie forud for mange gamle huse i vor gamle by i en skrift, der er skrevet i taknemmelige hjerter landet over. *Regensen* er gårdens navn blandt indviede, og utallige eksemplarer af Livius, Homer, Platon og andre klassiske og uklassiske værker, som dybsindige videnskabsmænd har udarbejdet, er under hjerteskerende suk og tænders gnidelse malet til atomer indenfor den gamle gårds mure af fremadstræbende drenge, som senere er blevet til landskendte mænd. ...

Den afdødes kærlighed til Ribe by har givet sit et smukt udslag i det testamente, hun oprettede før sin død. Heri har frøken Christensen betænkt forskellige personer og institutioner med gaver. Således har Den antikvariske Samling fået en antik temaskine og forskellige andre ting. Sin ejendom på

*Regine Christensen i sin
lejlighed. (til højre).
Foto 1910 i Stiftelsen.*

hjørnet af Puggårdsgade og Sønderports-
gade har hun skænket til en stiftelse, som
under navnet »Frøken Regine Christensens
Stiftelse« skal afgive hel eller delvis fribolig
for værdige, trængende ældre piger i Ribe.
Bestyrelsen for denne stiftelse har den
afdøde ønsket overtaget af byfogden i Ribe,
præsten ved Sankt Catharinae Kirke og en
lærer ved Ribe Katedralskole.«

I de mellemliggende år er fundatsen
ændret en smule, så at det nu er en lærer
ved Katedralskolen, der sammen med sog-
nepræsten ved Sankt Catharinae Kirke og
advokat Mogens Winther er ledere af Regine
Christensens Stiftelse, der nu består af tre
boliger, som fortsat udlejes til enlige kvin-
der.

Tak til lektor Steen Hansen, bestyrelses-
medlem i stiftelsen for vejledning i forbin-
delse med udarbejdelse af artiklen.

Litteratur:

- Engqvist, H.H.: Bevaringsplan Ribe, 1969
Vi husker det gamle Ribe. Udgivet af Sydvestjyske Muséer 2010
Mulvad, Søren: Kirkegårdens Krønike. Liljebjerget 2007
Ribe Stifts-Tidende, den 7. april 1913

Noter

1. H.H.Engquist, side 80
2. Jørgen Bukhdal i *Vi husker ...* side 112
3. Christian Goørtz Middelbo i *Vi husker...* side 32
4. Nekrolog i *Ribe Stifts-Tidende* 7/4 1913
5. Som note 4
6. *Kirkegårdens Krønike*, side 25

*Søren Mulvad, Varming Vesterby 9, 6760 Ribe,
leder af Historisk Arkiv i Seem Sogn. Har tidli-
gere udgivet en række artikler i »Fra Ribe Amt« og
flere bøger af historisk indhold, hovedsagelig fra
Ribe-egnen. Desuden artikler i Koldingbogen og
Østjysk Hjemstavns, skolekomedier m.v.*